

Jelgersma – lezing 11 oktober 2016

het medisch beroepsgeheim

- R. H. Zuiderhoudt, gezondheidsjurist en psychiater/
psychotherapeut niet praktizerend

- Belangen? Niets in het kader van CGR maar:
- Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg
- Waarschuwingen? Jazeker! De materie is uiterst complex, volop in beweging, lastig juridisch voorspelbaar maar er is stelligheid in overvloed....

Opzet lezing

- Historie en context
- Grondrechten en beroepsgeheim
- Begrenzing en conflict van (rechts-)plichten
- Specifieke thema's / gebieden
- Verantwoordelijkheden, valkuilen en adviezen

Context en historie

- Codificatie of jurisprudentie?
- 'zero risk, zero tolerance'; overheid en privacy
- 'framing' en het krachtenspel
- 'privacy' van de patiënt?
- het 'vertrouwensberoep'

Grondrechten en beroepsgeheim

- Art 10 Grondwet: eerbiediging persoonlijke levenssfeer
- Art 8 EVRM: eerbiediging privé-, familie-, en gezinsleven
- Hoge Raad: “het maatschappelijk belang dat een ieder zich vrijelijk en zonder vrees voor openbaarmaking van het toevertrouwde om bijstand en advies tot de verschoningsgerechtigde moet kunnen wenden”
- EHRM: “it is crucial not only to respect the privacy of a patient but also to preserve his or her confidence in the medical profession and in health services in general”

Medisch beroepsgeheim

- De plicht van de hulpverlener te zwijgen over al hetgeen hij te weten is gekomen in de uitoefening van zijn beroep
- 'vertrouwensberoep' = zwijgplicht + verschoningsrecht
- Afgeleid beroepsgeheim
- Beheerd door verschoningsgerechtigde
- Verschoningsrecht en zwijgplicht niet absoluut

Wettelijke verankering zwijgplicht

Grondrechten (Grondwet, EVRM c.a.) en privacywetgeving
(art 9:4 en art 16 Wbp)

Art 272 Wetboek van Strafrecht

Art 88 wet BIG

Art 7:457 BW (WGBO)

'persoonsgegevens' en 'al datgene wat ...als geheim is
toevertrouwd'

Uitzonderingen op zwijgplicht

Toestemming van betrokkene ???

Wettelijke plicht (waaronder: Bopz!)

Noodtoestand als rechtvaardigingsgrond: 'conflict van plichten'

Zwaarwegend belang

NB (straf)rechtelijke waarheidsvinding versus wegnemen
reëel risico op ernstige misdrijven ihb met
geweldsaspect

Conflict van (rechts-)plichten

Ernstig gevaar / schade door niet-doorbreken zwijgplicht

Gewetensnood bij hulpverlener

Toestemming betrokkene kan niet verkregen worden

Doorbreken zwijgplicht voorkomt / beperkt gevaar / schade

Geen andere manier om het gevaar te keren

Geen onevenredige schending van het geheim

Specifieke thema's en gebieden

'gewoon WGBO': ouders, kinderen en (v)echtscheiding

Geneeskundige verklaringen

Bemoeizorg, crisisdienst, politie en justitie, rampen

Zorgverzekeraars, Jeugdwet / WMO, gemeenten

Meldingen IGZ, calamiteiten, tuchtzaken

Kindermishandeling / huiselijk geweld, Veilig Thuis

De 'gewone' praktijk: WGBO

Leeftijdsgrenzen (12 / 16 jr) en vertegenwoordiging /
ouderlijk gezag

Toestemming (art 457); persoonlijke levenssfeer derde

Veronderstelde toestemming; vervanger / 'functionele kring'

Eigenstandig belang naastbestaanden; nabestaanden?

Geneeskundige verklaringen

Groene Boekje: Richtlijnen inzake het omgaan met medische gegevens, KNMG januari 2010

Verklaring over 'eigen' (ex-)patiënt, niet ihkv behandeling, met waardeoordeel op medische gegevens gebaseerd: is niet toegestaan!!! KNMG: 'weigerbriefjes'

Wel: feitelijke informatie binnen deskundigheidsgebied, antwoord op gerichte vraagstelling met gerichte toestemming; doelbinding

Oogmerk: behandelrelatie vrij van belangenverstrengeling

Bopz / bemoeizorg, Politie

Bemoeizorg, Veiligheidshuis, Bopz: zwijgplicht is geen 'luisterverbod'; voorkoming gevaar geeft ruimte mits conform richtlijn en beginselen doelmatigheid, proportionaliteit en subsidiariteit: zorgvuldigheid!

Politie: Art 20 wet politiegegevens; onderscheid preventie / hulpverlening, en opsporing/vervolgning!!!

Calamiteiten: 'Slachtofferbeeld'

Zorgverzekeraars, overheden

Zorgverzekeraars: rechtmatigheid betaling; strikte regels en inzage dossier ultimum remedium

NZA rechtmatigheidstoets: geen voorafgaande toestemming nodig mits 3 waarborgen (noodzakelijk, proportioneel, procedureverantwoording)

Gemeenten: taken in sociale domein, aanspraken / uitkeringen; slechts met (vrije!) toestemming betrokkene, doelbinding en inachtneming algemene beginselen, en verenigbaar met goed hulpverlenerschap

Meldingen IGZ, tuchtzaken

IGZ en meldingen (o.a. calamiteiten, art 11 Wkkgz): afgeleid beroepsgeheim, geen WOB-procedure

Noodzakelijkheid, proportionaliteit, procedurewaarborg

Verdediging in tuchtzaak: art 6 EVRM ('eerlijk proces')

Strafzaak tegen hulpverlener: 'nemo tenetur' – regel?

Meldingen Kindermishandeling

Meldrecht of meldplicht? Verplichte meldcode
kindermishandeling en huiselijk geweld art 8 Wkkgz

Meldcode en stappenplan: precies doorlopen

Toestemming vragen / bespreken – niet overslaan!!!

Ouders informeren!!!

In acute gevallen eventueel RvdK of Politie

Verantwoordelijkheden, valkuilen, adviezen

Onvoldoende nauwkeurig procedure volgen

Onvoldoende respect voor (grond-)rechten van anderen

Onvoldoende distantie houden / grenzen bewaken

Dossiervoering te weinig, 'te veel' of verkeerd

Ga nooit bij twijfel op eigen houtje handelen; tijdig peer review / opschalen naar geneesheer-directeur / jurist

Het gaat om het algemeen belang van de vrije toegang tot de zorg, én om de privacy van de patiënt